

No recordo per quin sortís motiu (potser els va trobar
la rifa perquè l'avi Salazar hi jugava molt) van decidir
que la tieta per ~~un viatge~~ a Saragossa, i a Madrid, ^{el viatge}
~~que temps havia~~ ^{parents i amics} ~~de~~ propietate. Tant a un altre com a l'altre
~~anaven~~ ~~temps~~ ~~havia~~ ~~per~~ ~~esperaven~~ i també van decidir que jo
i esperaven parents i amics ^{la tieta}
i companyes. A Saragossa hi tenia una omija íntima:
Carmen Uruti. Aquesta omija venia sovint o per parlar
ques temporals a La Rodona [a casa de l'avi] de Santa Eu-
genia. Era amable i afectuosa i alegre. Solia contar i
fins ~~callar~~ ^{les} ~~potas~~ aragoneses amb molta gràcia. A La
Rodona de Santa Eugènia, imitats pels avís Glopas.
hi venien també parents de Madrid de Cuenca i de
Guadalajara. Hi passaven uns dies o un mes i a
mi m'agradava força ~~el~~ tractar ~~les~~ ^{parentelle castellanes} franc i alegre ~~della~~
hi marxar cap a Saragossa amb la tieta, jo em

sentia ~~sempre~~ impacient de veure Madrid del qual tant
parlava amb inquevitable ~~recança~~ ^{recança} l'aire tènue. I t'is, mare,
oncles i tieta hi havien viscut oberts d'apar a Girone.
Però l'única que semblava enyorar. Co era l'avi. La mare
en parlava ^{com d'un lloc on s'ha passat part de la infantesa} ~~sempre~~ ^{no se'n recordaven.} ~~els~~ l'aire Heber i la L'et Sufi:
ni ja ^{es consideraven pironins} ~~de la primera etapa, per~~ ^{era la primera generació de} Taragosa no enervo
^{cap} ~~una~~ bona impressió. La família Uruti i els seus amics,
(per altra banda acollidors i efectuosos) parlaven ^{sovint} ~~mette~~
dels defectes dels catalans. Tots els arguments favorables
a nosaltres - la tieta no els estimava - els lliçaven
darrunt le pell com le plujic darrunt ~~de~~ ^{de} l'imper-
meble. Se diàley amb ells resultava impossible
perquè estaven ben decidits a no deixar-se convencer.
Enen d'apuelle ~~per~~ que només ~~era~~ ^{era} d'acord ~~escolten~~ ^{escolten} ~~ells~~
que ~~era~~ ^{era} d'acord amb les seves opinions. Se diàley

amb ells ~~perpetua~~ ^{impossibile}. Tots eren ^{de debili'tat} ~~conservadarrissims~~
(intransigents amb la moral (la llei, naturalment)
clericals i conservadors fins al moll dels ossos. Dificultat
amb la tieta (amb un no, jo era massa irac, no gosava
ficar-mi-hi) La tieta havia vingut a Catalunya
quan un més tenia dos anys. Pel·leava el català com quel
setol del país. S'estimava molt Catalunya i ^{la defensa}
va contra les acusacions de tota la colla de faragots ans ^{accus de la} casa
Perquè tots estaven unanimitament d'acord vers a bescontar-
nos. Apart aquest detall, no recordo de faragotes res
~~mai~~ que m'impresionés. Del Pilar de la Sen i de l'Ébre
ve éster encara el riu de que mai ve agradau-me. Els
rius sempre han exercit d'arrunt meu una gran
atracció. Sempre he anat les ciutats travessades
per un gran cabal d'aigua. Amb el Temps on
veuria algunes de molt importants però en aquell

moment més creixia Sírona. A Sírona tampoc
podia fer-se paga de posseir un bon riu d'aquells
que es fan dir "li senyors". El ter passava per les to-
ranyes i tampoc no es mereixia el nom de prançia
encara que algun cop portava força aigua. Del Galli-
gans no en parlem. Romania tot l'any ser fuis que se
li infloren els monts i es portava a pe de les rieres. L'
onyar era l'home que, amb més o menys lleuicant, podi-
ventar-se d'ésser un riu síroni. Però sota el Pont de Pedra, al
bell uig de la ciutat, el llit del riu era un aresny on cada
dissabte s'hi celebrava el mercat de bestiar bovi. ~~Adesiara~~
una Torrentada braoladora i rufonca omplia els arcs del pont,
llepara ~~el caire de~~ ^{el caire de} ~~les entrades~~ ^{relativa} les parets de contençió,
envaia els caners i els baixos de les cases. L'Ebre passant per
Saragotse em va semblar un reny o riu davant del qual
calia llevar-se el barret. Me'l vaig llevar amb tota re-
verència. Esperava veure el Manganares per a comparar.
Però en acabar o medrid ja no vaig pensar més en els rius

de la tia es deia Fabrice Monreal. Viu a en un punt o
cincue' pis d'una casa molt vella a la Plaza del Angel, llaure
aqueta vella place era al cor de Madrid un cor tibat ^{però}
amb arteries, que ~~funcionaven~~ ^{funcionaven} perfectament
~~amb un peu tipic~~. La cosina Fabrice tenia ^{algunes} ~~algunes~~ dispeses
generalment comies i uniques de poca categoria i algun orn-
pleat modest. Els dispeses de la cosina ^{en general} ~~en general~~ ^{interessa} ~~interessa~~
amena. Haver anat a roure all'era una tort. Els vells,
carers, les velles cases i els habitants de l'apartament - llaure a Ma-
drid en avim cuarto - propietaris i dispeses formaven un
ambient tan cert i autentic que dificilment ^{a la capital} ~~una foraster~~ ^{m'han} ~~m'han~~
mai trobat un altre de nos interessant i instructiu. No crec
que la tia ho apreciés. Per a ella el que contava era la fameli-
Entre Solazars i Monreal m'hi havia un femer i los versos i
a los anorem i per tot cum acollides amb els braços oberts
amb paraules ofertes, ~~amb~~ cor d'oli tal i simpatic. ~~simpatia~~
~~Monreal~~. Alguns d'aquets parents viuen al cor a Lavantes
on també havia viscut el ^{mateix} ~~mateix~~ ^{propietari} ~~propietari~~ Lavantes; ~~Fernand~~ Lope & Vega

Tot aquell vell Madrid respirava història i literatura: amb el ~~carer~~ ^{l'horrible - your cousin} d'Alfonso ~~el~~ ^{de San Carlos}, més endins
l'expressió de Jesús de Fran Pader, el cura de l'ortona de la Uca
i una colla de clots més ^{que jo} coneixia a través de les novelles
de final de segle, ^{novelles que havien estat} ~~que havien estat~~ el meu diuiment clandestí
d'una colla d'amys ^{injeit} el soterrani de casa els avis Salazar durant

Amb un cotipisme de la teta varem veure altres carris de
Madrid aquells ^{dels} ~~quels~~ madrilenys d'aquella època es mostra-
ven ^{més} orgullosos. A cui no m'interessaven tant com el Pige
Mayor i el Restro; altres carrers el nom dels quals no recordo
però que jo passava; esperava tornar per aquí i veure de la
nostra diueta.

Amb una targeta d'invitació que no se' feu amb un procurador,
varem poder entrar al Pelau d'Orient ^{residència d'Alfonso XIII} (mentre s'hi celebrava
a ocupar una galeria
no se' ^{certa} ~~perme~~ ^{recepció}, La Targeta em donava ~~mat~~ ^{mat} ~~va~~ ^{va} ~~seure~~ ^{seure}
per on passaven ^{invitats a la festa. Nosaltres em estarem}
passar els personatges de la Cort (darrera d'un estapat ven-
ele d'alabarders. Jo ara tot ells ^{elles} amb una mena de fustadi.

que no se' d'm veij treure, entantava una gran conversa
amb un dels guàrdies d'honor del rei d'Espagne, el que ~~era~~ Terqui
més a prop meu. Ell es mantenia rígid sense girar el cap
on bellugar ^{minim} dit de la meua, però contestava a les meues preguntes
~~devers~~ ~~meu~~ ~~per~~ Per la veu devia descobrir que era una noia
i el que jo li preguntava li feia gracia. En ve orientar respecte
dels personatges de la Cort ^{el bo i millor de la noblesa} que trossonen la galeria entre
dos rengles d'alabarders. ~~At passava lo bo i millor de la noblesa~~

A defoms XIII el veij conèixer ^{tot seguit} ~~el primer coto d'oble~~ ^{primer parvau} Gaston un
aire realment majestuós, segur, per qui' l'havia vist fotogràfic
sovint en les revistes. A Victoria Eugènia de Battenberg la seva
esposa, també la veij conèixer sense l'ajuda del meu amic l'alabarder.
En aquella època era una dona jove, fornosa i elegantíssima
cap altra dona de la Cort no se li podia comparar. Era la reina
en tota l'extensió de la paraula. Però així com defoms XIII, que li' conec
era més aviat lleig amb el seu nas i el seu mentó brúncs,
i aquella color tremada, i risena, ^{de les galtes} resultava atractiu per
la seva manera de caminar, de caminar, de saltar,
ell, meua Tirada fue un rabe, no resultava gens simpàtic

endavan d'una manera principesca i fixaven l'esquard ^{en}
el buit d'una manera igualment principesca. A qui, com
que de prínceps ^{de carn i d'altres coses} no n'havia vestits ~~mes~~ a les taules, aquests
em varen ~~impressionar~~. Captivar.

A propòsit de prínceps, ara que hi som, ^{recordo que} ~~sovint~~ ^{al matí} anavem al
Retiro on invariablement ~~els trobavem~~ ^{hi trobavem} ~~amb~~ ^{els} fills d'
Afonso XIII, Eren dos ~~molt~~ ^{net, Rosset, vell rosat, ben vestit} fills molt de poij. Els acon-
panyava un institutor i cada cop que els juveníssims prínceps
es veuen amb algun passejant ~~no n'hi havia~~ ^{gaires, es clar}
es elevaven cortèsament el capell per a saludar-lo.

Pero' tornem al Palau d'Orient on entre dos alabardes
ja contemplava, per primera i ^{en la meua vida} ~~darrera~~ ^{vegada}, ~~els~~ ^{grans} ~~brats~~ d'Espanya
Semblaven peus de museu mogudes per ~~una~~ ^{un} automàtica
perfecte. Caminaven ~~reicids~~ ^{reicids}, enmarcats, vaillants, tronats,
~~varietats de figures~~ ^{figurants} ~~d'un drama~~ ^{de l'últim acte} Els homes
mostraven rostres arrugats, galtes descarnades, narres agressives
uniformes empolsats i endoracions rovellades. Les dones, braços
escarransits, gargamelles pelludes, nervi-tirades, Els brillants

les perles, els robins, les esmeraldes; els topazis, es
campaven reflexes enlluernadors ~~sobre~~ damunt l'otsam de
lleu pitrera.

Totes aquelles esperes humanes representaven la
més alta noblesa de la Cort, em va comunicar el meu agraïment i
alabardes. La joventut, la bona planta i l'elegància dels
prínceps estrangers formava un gran contrast amb aquells
nobles descadents armats i. Només pels XIII posseïa
la majoria i la gràcia que calia per a conservar el prestigi
de la casa que representava.

Es badocs eren pregats de desallotjar la galeria del palau
els alabarders es retiraven. En desfer la formació, el
meu va fixar el cap: em va somriure.

~~Heu~~ Que usted lo puse bien y gracioso! li deia jo.

un altre record savorríssim de la meua primera estada a Madrid, és la visita que vam fer al museu del Prado. Hi vaig anar amb la tieta i una de les cosines. Elles volien veure el màxim de sales en el mínim de temps. Llavors el museu del Prado estava distribuint d'una ~~manera~~ ~~total~~ ~~diferentment~~ ^{d'ara} ~~de com ho està ara~~. Una de les ^{primeres} ~~sales~~ ^{era} ~~estava~~ enterament dedicada a Goya. D'aquest gran pintor jo m'havia sentit a parlar i coneixia algunes reproduccions. En entrar en aquella ^{lloc} ~~sala~~ i examinar les pintures que ^{2. hi} ~~hi~~ ^{hi ha} ~~hi ha~~, em vaig entusiasmar. No me'n volia moure i les meves companyes s'impacientaven.

Aneu, aneu, els vaig dir. Quan ja esteu cansades de veure pintura torneu a aquesta sala. M'hi trobareu. Hi he estat per a tota la tarda.

La tieta tenia por de perdre'm però la vauria la ve tranquil·litzar.

- Si Aurora no se'n ve moure, no hay pelipros de que la perdamos.

S'Aurora no se'n va moure. Nete feina tenia!